חֵיכִי נִיהֵיוְנוּהָ הַיְינֵי לְהַאי דִּינָא – כיצד ידונו הדיינים דין זה, לִישַׁלֵּם – אם יחייבו את החוטף לשלם על הנסכא מאחר שהודה שחטף, הרי לֵיכָּא תְּרֵי סַהֲדֵי – אין שני עדים שהעידו על החטיפה, ואף שהוא עצמו הודה בכך, הרי טוען שאת שלו חטף ויש להאמינו ב'מיגו' שהיה יכול לטעון שלא חטף כלל אלא היה שלו.

ואם תאמר שאכן לִיפְטְרִיהּ – יפטרו אותו מלשלם מחמת ה'מיגו', הרי אִיכָּא חַד סַהֲדָא – ישנו עד אחד המעיד שחטף, ואף אם היה טוען שכלל לא חטף היה העד מחייבו שבועה.

ואם תאמר שאף כאן לִישְׁתְּבַע – נשביעו שלא חטף להכחיש את העד, ונפטרנו אחר שישבע. אין לומר כך, דְּהָא אָמַר מִיחְתַּךְ חַטְפֵּהּ – שהרי כבר הודה שחטף, וְכֵיוָן דְּאָמַר דְּחַטְפֵּהּ הֲוָה לֵיהּ כְּגַוְלָן – וכיון שהודה מעתה לא יוכל לישבע שלא חטף, שמאחר שהודה הרי הוא כגולן הפסול לשבועה. ולהישבע שחטף את שלו ודאי אינו יכול, לפי שהשבועה שהטילה התורה כנגד עד אחד, היא להכחיש עדותו, וכגון כאן אם היה יכול להישבע שלא חטף שלא כדברי העד היה נאמן, וכמו שנאמר (דברים יט טו) 'לֹא יָקוּם עֵד אֶחָד בְּאִישׁ לְכָל עָוֹן וּלְכָל חַטָּאת' וגו'. ומכאן למדו שלא יקום העד לחיוב ממון על פי עדותו, אך קם הוא לחייב שבועה להכחיש עדותו, אך להודות לדברי העד שאכן חטף ולהישבע שבועה אחרת שאת שלו חטף, על שבועה זו לא האמינתו התורה.

אָמַר (לְהוֹ) רַבִּי אַבָּא, אכן דינו יהיה כך, מאחר שהעד מחייבו שבועה הֲוֵי הוא – הרי הוא מְחוּיָב שְׁבוּעָה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִישָּׁבַע, וְכָל הַמְחוּיָב שְׁבוּעָה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִישָּׁבַע, מְשַׁלֵּם.

ודנו החכמים שכמו כן לענין תשלום אבילת הפירות שהעיד עד אחד על האבילה, היה צריך זה להישבע להכחישו, ואינו יכול להישבע על כך שהרי אף הוא מודה שאכל אלא שטוען שאת שלו אכל, והרי הוא מחויב שבועה שאינו יכול לישבע, ומשלם.

אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי לחכמים, מַי דָּמֵי, הלא הָתָם ב'נסכא דרבי אבא' סַהֲדָא לְאוֹרוּעֵי קָאָתֵי – העד בא להרע לחוטף ולחייבו לשלם, וּכְי אָתֵי אַחֲרִינָא סַהֲדֵי מַפְקְנַן לָהּ מִינֵּיהּ – ואילו היה עמו עד נוסף אכן היה מחייבו, ומאחר שאינו אלא עד אחד מחייבו שבועה, ומתוך שאינו יכול להישבע משלם. אולם הָכָא לגבי עד אחד המעיד על חזקת שלש שנים, לְסִיּוּעֵי קָא אָתֵי – העד בא לסייעו ולהעיד על חזקתו בקרקע, וּכְי אָתָא אַחֲרִינָא מוֹקְמִינַן לָהּ בְּיָדֵיהּ – ואילו היה עמו עד נוסף היה זה מוחזק על פי עדותם בקרקע ולא היה משלם על אבילת הפירות, שאף הקרקע היתה מוחזקת בידו, אך כיון שאינו אלא עד אחד אין להעמיד הקרקע ברשותו ותחזור לבעל הקרקע, אך על אבילת הפירות ודאי לא ישלם על פי עדותו של זה, שהרי על פי עדותו מוחזק הוא, ומה שאכל משלו אכל.

אביי ממשיך לדון במה שדימו החכמים דין זה: אֶלָּא אִי דָּמְיָא הָא דְּרַבִּי אַבָּא – אם רוצים הנכם לדמות דינו של רבי אבא לכאן, יש לכם לדמותו לְחַד סַהֲדָא וּלְתַרְתֵּי שְׁנֵי וּלְפֵירֵי – לאופן שהעיד העד על אבילת הפירות של שתי שנים בלבד, שבאופן זה אם היו מעידים שני עדים על כך היו מחייבים אותו על אבילת הפירות, שהרי אין לו חזקה בכך, ובאופן שבא עד אחד הרי זה דומה לדינו של רבי אבא, שכיון שאינו יכול להישבע להכחיש את העד משלם.

אגרות קודש

ב"ה, ט"ז שבט, תשכ"ב
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"נ רב פעלים בעל מרץ

רש"י שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו שנתקבל ביום הש"ק ט"ו בשבט,

ומובן וגם פשוט שאדרבה נעם לי להודע אשר לומד וגם מתעסק בחכמת האמת.

- וכידוע ביאור כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע בדיוק לשון ברכות סג, ב. ועסקו בתורה, שלימוד התורה צ"ל בדוגמת העסק - שמשתדלים למצוא קופצים עליו ולפרסמו, והשתדלות ביגיעה ככל האפשרי, ועד להפצה גם בחוצה וכו',

ומה שבאתי בהערה בזה במכתבי הקודם, הוא אדרבה - בנוגע להוספה על הנ"ל - ע"י ביאור העניינים המובאים בספרי קבלה, אשר מוכרח הוא ביותר ע"פ ציווי והזהרת הבעש"ט, כמובא בשרש מצות התפלה סוף פרק ב' שציינתי במכתבי הקודם.

ולהערתו במכתבו - ע"פ הטעם לאזהרת הבעש"ט להפשיט מגשמיות כו' כמבואר בדבריו, מובן ג"כ שאין מספיק ביאור קצר, כמו באותם הספרים שמזכיר במכתבו. ועוד שהרי תורה אחת היא, והוא בדוגמת לימוד הנגלה - שלא יסתפקו בדברי המשנה מבלי ללמוד הגמרא ואח"כ הרמב"ם מבלי ללמוד מפרשיו, ובודאי לדכוותי' האריכות בהאמור אין בה צורך.

המשך בעמוד רמה

הגמרא דנה בחפץ שיש ויכוח בין שני בני אדם למי הוא שייך, ואין אחד מהם מוחזק בו, ואחד מהם רוצה שבית דין יעכבוהו עד שיביא ראיה: **הָהוּא גַּרְגָּא דְּהָווּ מַיְנְצוּ עֲלָהּ בֵּי תְּרֵי** – מעשה בספינה ששני בני אדם רבו עליה, **הַאי אָמַר 'דִּידִי הִיא'** – זה אמר 'שלי היא', **וְהַאי אָמַר 'דִּידִי הִיא'. אָתָא חַד מִינַּיְיהוּ לְבֵי דִּינָא** – בא אחד מהם לבית הדין **וְאָמַר** לדיינים, **תֵּיפְּסוּהָ** – החזיקו ברשותכם את הספינה, **אַדְּמַיְיתִינָא סָהֲדֵי דְּדִידִי הִיא** – עד שאלך ואביא עדים ששלי היא, כדי שלא יקדים חברי וימכרנה לאחר.

מבררת הגמרא: **תַּפְּסִינָן, אוֹ לָא תַּפְּסִינָן** – האם עלינו לשמוע לו ולתופסה, או שאין לנו לתופסה.

מביאה הגמרא מחלוקת: **רַב הוּנָא אָמַר, תַּפְּסִינָן** – על בית דין לעשות כדבריו ולתפוס, כיון שאם לא יביא ראיה לדבריו, יחזרו ויוציאוה, ואין הפסד בדבר. **וְרַב יְהוּדָה אָמַר, לָא תַּפְּסִינָן** – אין לבית דין לעשות כן, אלא משאירים את הספינה במקומה, כיון שאחר שיתפסוה לא יוכלו להוציאה, ונמצא שהבעלים האמיתי מפסיד מחמתם.

הגמרא מביאה את המשך המעשה, על פיו יבואר הדין כשנמצא ברשות בית הדין חפץ הנתון במחלוקת, ואין ראיה לאחד מהם: באותו מעשה אירע שתפסו בית דין את הספינה, **אָזַל וְלָא אַשְׁכַּח סָהֲדֵי** – הלך אותו אחד שביקש מבית דין לתפוס את הספינה, ולא מצא עדים, **אָמַר לְהוּ** – לבית דין, **אַפְקוּהָ** – הוציאו את הספינה מרשותכם והעמידוה במצבה הראשון, שאינה ברשות שום אדם, **וְיהֵיהּ הַדִּין 'כָּל דְּאַלִּים גָּבַר'** – יזכה בה מי שיגבר על חבירו בכח או בראיות, שזהו הדין באופן שהממון שנתון בספק אינו ביד אחד מהם, ולשניהם אין ראיה, כמו שיבואר להלן, והספק הוא האם שומעים לדבריו **וּמַפְקִינַן** – מוציאים את הספינה מיד בית דין ומניחים אותה ביניהם, **אוֹ לָא מַפְקִינַן**, אלא משאירים אותה ביד בית דין.

מביאה הגמרא מחלוקת אמוראים בדבר: **רַב יְהוּדָה אָמַר, לָא מַפְקִינַן** – אין בית דין מוציאים את הספינה מרשותם, שמאחר שבא ממון ישראל לידם אינם רשאים להפקירו. **וְרַב פָּפָּא אָמַר, מַפְקִינַן** – מוציאים את הספינה ומניחים אותה כפי שמצאוה, שעל דעת כן תפסוה, שאם לא יבואו עדים יחזירו את המצב לקדמותו.

הגמרא פוסקת הלכה בשני הנידונים כרב יהודה: **וְהִלְכְתָא, לכתחילה לָא תַּפְּסִינָן** את הממון הנמצא במחלוקת, **וְאוּלַם הֵיכָא דְּתָפְסִי** – אם נעשה מעשה ותפסוהו, ועתה מבקש אחד מהם שיוציאוה, **לָא מַפְקִינַן** – לא יוציאוהו.

הגמרא דנה ברכוש הנתון במחלוקת, ואין אחד מהם מוחזק בו ואין לאחד מהם ראיה: **זֶה אוֹמֵר** ספינה או קרקע זו היתה **שֶׁל אֲבוֹתַי, וירשתיה מהם, וְזֶה אוֹמֵר, שֶׁל אֲבוֹתַי** היתה, **וירשתיה מהם**, ואין אחד מהם מוחזק בה, ולשניהם אין ראיות לטענותיהם, **אָמַר רַב נַחְמָן, כָּל דְּאַלִּים גָּבַר** – מי שיחזק מחבירו, יגבר עליו ויחזיק בה, שכיון שאנו מסופקים של מי היא, ואיננו יכולים לברר זאת, בית דין אינם מתערבים בנידון אלא מניחים להם, ולא יוציאו את הדבר מיד מי שיחזיק בו.

מקשה הגמרא: **וּמַאי שְׁנָא** אופן זה **מִמקרה של שְׁנֵי שְׁטָרוֹת** מתנה על אותה שדה, **הַיְּוצְאִין בְּיוֹם אֶחָד** – שהזמן שכתוב בשניהם שוה ושניהם נחתמו באותו יום, אלא שבשטר אחד כתוב שנתנה הבעלים לראובן, ובשטר השני כתוב שנתנה לשמעון, ונמצא שאין אחד מהמקבלים מוחזק יותר מחבירו. ונחלקו בדינם רב ושמואל,

---

המשך מעמוד רמב

ולכתבו שלאו כל מוחא סביל דא, הרי לאחרי בקשתו סליחתו - לא משמע כן בכו"כ מקומות ומריבוי ההזהרות להפיץ פנימיות התורה הלוך והוסיף הלוך ואור דוקא בדורותנו אלה, והרי אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו, וצדיקים דומים לבוראם, וכיון שדורשים וכופלים ומשלשים אודות הכרח לימוד האמור, בודאי שניתנה האפשריות לכל אשר בשם ישראל יכונה **לעסוק** בלימוד זה, וכוונתי לא רק לעצמו, אלא כנ"ל, ע"ד הנהגה בעסק, ואת"ל הרי גם זה נלמד מדברי חכמים במשנתם, איזהו חכם הלומד מכל אדם.

ולהעיר מתורת הבעש"ט על משנה זו, הועתק בספר הזכרונות לכ"ק מו"ח אדמו"ר עמוד 344.

לכתבו בסיום מכתבו ע"ד הרמב"ם וחכמת הקבלה אשר לא למדה,

כן הוא בשער הגלגולים הקדמה ל"ו, ומוהר"ש אלקבץ בפירושו לשיר השירים, וראה ג"כ שם הגדולים להחיד"א מערכת רמב"ם, ומעולם הי' קשה לי מה ששמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר אשר כ"ק אדמו"ר אביו זקנו (בן אדמו"ר הצ"צ) אמר, שקבלה בידו רבי מפי רבי עד מורנו הבעש"ט, שהרמב"ם הי' מקובל גדול, וזה שהי' נזהר שלא לגלות זה אפילו ברמיזא (כפירוש רש"י ז"ל) מפני שהי' אז זמן מסוכן לגלות עניני קבלה אפילו ברמיזא.

ואולי יש לתרץ האמור, שבא לזה בסוף ימיו, ובבחי' עיבור (ובזה חלוק - מהרמב"ן), והרי בכ"מ מובא שבסוף ימיו עסק הרמב"ם בקבלה; מגדל עוז הל' יסוה"ת פ"א ופ"ב, שו"ת מהר"ם אלשקר סי' קי"ז, עבודת הקדש ח"ב פי"ג, הלבוש בלבוש פנת יקרת ח"א פנ"ג, וראה שומר אמונים ויכוח א' ס"ק י"ג, פי' הר"מ בוטריל לספר יצירה פ"ד מ"ג.

בכבוד ובברכה להוסיף בעסק האמור מתוך בריאות הנכונה ושמחה וטוב לבב.